

FREDRIK ERIXON & ANDERS HULTIN

Trygghet i förändring

Eftervalsstämningarna inom borgerligheten skiftar. Kristdemokraterna jublar fortfarande över framgången och hyllar sin partiledare. Centern och folkpartiet samlar ihop vad som finns kvar och funderar över vad som egentligen gick snett. Centerns partiledarbyte tre månader före valet var – oavsett riktigheten i sak – naturligtvis inte taktiskt, särskilt inte då det medförde en ompositionering av partiet gentemot borgerligheten och socialdemokraterna. Kallar man sig sedan för ”den nya mitten” utan att kunna ge någon förklaring till vad det egentligen betyder, blir valrörelsen inte mycket mer än en nervös väntan på om man över huvud klarar sig kvar i riksdagen.

Folkpartiets valanalytiker pratar om otur. Lottning och debattregler föll på ett sådant olyckligt sätt att Lars Lejonborg intervjuades först av alla i ”Lokets” partiledarutfrågning och att han inte kom in i SVT:s partiledarde-

batt förrän väldigt sent. Självfallet är medial framgång – vilket kräver ett uns av tur – en nyckelfaktor till ett lyckat val, men när den ensam får tjänstgöra som förklaring till ett bakslag blir den minst sagt överbelastad.

Framgång eller misslyckande?

Inom moderaterna tycks det råda delade meningar om valet var en framgång eller inte. Samtidigt som partiledningen talar om framgång, om än liten, hörs besvikna röster som talar om misslyckande. I bakgrunden spökar opinionsciffrorna.

Att jämföra moderaternas valresultat med de opinionsmätningar som för ett och två år sedan gav partiet stöd från 30–35 procent av väljarna leder till flera slutsatser. Men inte till den som många uppfattat som mest given, nämligen att moderaterna gjorde en dålig valrörelse. Tvärtom. I en kampanjmässig bemärkelse genomfördes valrörelsen på ett skickligt sätt. Hjälpna av en rent tafflig socialdemokrati och av en agenda som sat-

te moderaternas starka frågor högt upp, genomfördes moderaternas valrörelse på ett sätt som man internt är nöjd med.

Men att tappet i opinionen blev så stort trots att valkampanjen gick bra och trots att moderaternas starka frågor stod högt upp på dagordningen och trots att socialdemokraterna förvecklade sig i defensiva frågeställningar visar att de höga siffrorna till stor del var luft.

Valresultat återspeglar i grunden de åsikter och värderingar som väljarna har. Kristdemokraterna visade i årets valrörelse att det finns ett visst utrymme för snabba och plötsliga framgångar, inte minst bland allmänborgerliga väljare. Men de grundläggande politiska styrkeförhållandena läggs fast långt innan valdagen.

Oförändrade statsbidrag

Att Carl Bildt i valrörelsen bedyrade att statsbidragen till kommunerna skulle vara oförändrade med moderat politik och att ambitionen med skat-

tepolitiken för de nästa två mandatperioderna inskränkte sig till att återställa skattereformens princip 30/50 visar att moderaterna misslyckats med den långsiktiga opinionsbildningen, med att vinna väljarnas stöd för en i grunden annan politik än den socialdemokraterna står för. Carl Bildt gick så långt han ansåg sig kunna gå utan att förlora väljare. Och det var inte särskilt långt.

Så även om borgerligheten hade samlat de där sista procentenheterna och bildat en ny regering kvarstår frågan, till vilken nytta? Vilket mandat för förändring och förnyelse hade egentligen funnits?

20-procentsvallen

Den kanske viktigaste analysen som moderaterna borde utgå från är, som Johan Hakelius skriver i detta nummer av *Svensk Tidskrift*, att partiet bröt 20-procentsvallen i slutet av 70-talet och att det sedan dess inte har hänt särskilt mycket av betydelse.

Partiledare har förvisso bytts några gånger och det är nya ansikten i partitoppen. Men i övrigt är mycket sig likt: budskap, resonemang, förslag,

profil. Den kultur som omsluter partiet utsöndrar i princip samma värden nu som då.

Det kan naturligtvis förklaras med att den inre övertygelsen är stark och att man har vad amerikanska advokater skulle kalla för ett "strong case". Men det betyder också att moderaterna själv utgör hindret för att de skall bli större och kunna lägga grunden för en ny politisk epok i Sverige.

Ett problem för moderaterna är att de inte upplevs som trovärdiga när det gäller människors trygghet. Det finns flera förklaringar till detta. Men viktigt är att moderaternas politik faller tillbaka på en rationalitetsfilosofi som inte byggs av värden som människor känner sig trygga med.

I just detta avseende finns det likheter mellan moderaterna och socialdemokraterna. Båda låter sig definieras av modernismens rationalitetsiver och har svårt att kommunicera värden. Det är därför ingen tillfällighet att kristdemokraterna och vänsterpartiet, som båda har en tydlig värdeprofil, gick starkt framåt i valet. I det upplopp på modernismens tidevarv som vi nu ser omkring oss efterfrågar

fler och fler en politik grundad på värden. Allt fler rör sig ifrån de institutioner som skapades i början av seklet och som satt ett modernistisk avtryck i svensk samhällsliv.

Om moderaterna vill växa och bli en ledande kraft i svensk politik bör den därför försöka omdefiniera sin politik. De bör fråga sig vad som egentligen är rättfärdigt och formulera ett alternativ ifrån detta; ett alternativ som inte styrs av socialdemokratins ideologiska agenda. De bör lära sig att hantera och kommunicera värden. Då kan människor känna trygghet i förändringen. Då kan man lägga grunden för ett verkligt liberalt "systemsifte".

★

En medelålders kvinna sade uppsluppet i statstelevisionen på valdagen. "Det är skönt att valet nu är över så man slipper bry sig på fyra år."

"Slippa bry sig?", frågade reportern.

"Ja, de stora drakarna är ju så lika och det är så svårt att bestämma sig när det inte spelar så stor roll vad man röstar på", svarade kvinnan.